

Prof. Dr. İbrahim ORTAŞ, Çukurova Üniversitesi, iortas@cu.edu.tr

ÖZET

Gelişmiş ülkelerinin temel özeliği eğitim ve bilimsel araştırma ve gelişmelerinin ileri olmalarına bağlıdır. Söz konusu ülkeler sahip oldukları ve yetiştirdikleri nitelikli insan gücü yolu ile teknoloji yaratarak dünyada farklılaşmakta ve bu yola insanların refahını artırmışlardır. Üniversite günümüzde yalnız bilimsel araştırma değil aynı zamanda ekonomik, sosyal ve siyasal yönden modern toplumların en seçkin kuruluşlarıdır. Toplumların en ileri unsurlarının kümelendiği yerler olarak üniversiteler yaratıcılığı geliştirmek, ekonomik ve toplumsal kal-kınmayı desteklemek, toplumun demokratik olgunluğa erişmesini sağlamak bakımında en dinamik ve ivmeleyici ortam ve sorumluluğu olan kuruluşlardır. Üniversitenin önemli misyonlarından biri aşağıdan yukarıya objektif ölçüler içinde liyakate dayalı seleksiyon yöntemi ile ülkenin en iyi akademik kadrolarını oluşturmak ve geleceğe yön verecek insan yetiştirmek, bilim ve teknoloji üretmektir. Bu bağlamda öğretim üyeliğinin yetkinliği ve kalitesi toplumların gelişmesinde en önemli unsurdur. Üniversiteler rutin hizmet üreten birer devlet dairesi değil tam tersine kendine has yaşam biçimi ile sürekli sorunları ile meşgul olan zaman kavramı olmayan sürekli düşünen ve üreten bireylerin kümelendiği yerlerdir. Bilim insanlarını bu bağlamda diğer meslek ve profesyonel işlerden ayrı tutmak gerekir.

Bu bağlamda bir akademisyenin asgari geçimini sağlamak toplum içindeki saygınlığına uygun yaşaması için belirli bir düzeyde maaş alması gerekir. Ülkemizde Türk-İş (2013) verilerine göre dört kişilik ailenin “gıda harcaması ile birlikte giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer harcamaların toplam tutarı olan YOKSULLUK SINIRI 3.466,65 TL, AÇLIK SINIRI ise 1.064 TL olarak belirlenmiştir. Bu veriler ile bir araştırma görevlisi, yardımcı doçent ve doçent yoksulluk sınırının altında, profesörde yoksulluk sınırı düzeyinde yaşam sürdürmektedirler. Üniversite personeli olarak satın alma gücümüzün maaşımızın gerisinde kalması ve maaşların yetersizliği, mesleğin cazibesini kaybetmesine yol açmaktadır.

Öğretim üyeleri maaşlarının diğer kamu çalışanları karşısında 2002-2013 dönemlerinde ciddi düzeyde gerilediği resmi veriler ile sabittir. Türkiye ile benzer sosyal ve ekonomik koşullara sahip ülkelerin akademisyenlerinin de çok çok gerisinde maaş aldığı SETA 2013 raporu ile belirlenmiştir. Birleşmiş Mil-letler “İnsani Gelişme Endeksi-İGE-2012” sıralaması içinde ülkemiz akademisyenlerinin birçok ülkeye göre deza-vantajlı durumda olduğu ve maaşlarının da çok düşük olduğu rapor edilmiştir. Türkiye'nin kendisi ile aynı gelişmişlik düzeyine sahip ülkelerin akademisyenlerinin aldığı maaşları ile karşılaştırıldığında, Türkiye'deki öğretim üye-rinin Malezya, Arjantin ve Hindistan gibi ülkelerin gerisinde kaldığı, Güney Afrikalı meslektaşlarından

Pof. Dr. İbrahim ORTAŞ tarafından yazıldı.

Pazar, 10 Kasım 2013 22:49 -

2.5 kat, Hindistanlı meslektaşlarından ise, 2.3 kat daha düşük maaş aldıkları görülüyor. Kamu üniversitelerinde çalışan öğretim üyelerinin vakıf üniversitelerinde çalışan elemanlara göre dezavantajlı olması nedeniyle kamudan vakıf üniversitelerine geçişler kamu üniversitelerine nitelikli eleman bulma sorunu yaşıyor (Çakmakçı, 2005'ın belirttiğine göre Vakıf üniversitelerinde maaşlar aylık 7 ile 20 bin TL arasında değişmektedir).

SETA (2013) tarafından yapılan bir hesaplama ile Türkiye'de akademisyenlerin insanca ve makul düzeyde yaşayabilmesi için kendi gelişmişlik düzeyine eş değer ekonomik ve sosyal koşullara sahip ülkeler düzeyinde maaş alması, bu bağlamda yapılacak bir maaş düzenlemesinde akademisyenliğe giriş düzeyi olan Araştırma-Görevlisi için en az 3.845 TL Profesörlük için ise temel maaşının en az 8.071 TL düzeyine olması ve temel maaşın %50 kadar da bilimsel başarısına dayalı performansla 12.914 TL kadar uzanan bir maaş alması gerekiyor. Üniversitelerin ilgili alt birimleri ve tek tek hocaların verimliliğini artırmak ve yaratıcılığı teşvik etmek için bilimsel ölçütlere dayalı bir performans uygulamasına geçilmesi kaçınılmazdır. Verimliliği ve üretkenliği artırmak için farklı performans gösterenlerin teşvik edilmesi üniversite ortamının ve işin doğasında vardır. Türkiye'nin bilim dünyasından kopmaması, üniversitelerin birbirine benzememesi ve okullaşmaması için bilimsel ölçütlü performans artık şart. Tabii performans adamına göre yapılmamak şartı ile. Bu bağlamda yeni bir yükseköğretim yasası ile birlikte kapsamlı bir üniversite reformunun yapılması gerekiyor. Üniversite hocaları ve çalışanlarına hak etikleri ölçüde maaşın verilmesi yanında ek ders vb. gibi akademik personeli rencide edici uygulamalara son verilmeli. Akademik personelin tam zamanlı olarak ülke ve bilim hizmetinde çalışması sağlanmalıdır. Aynı şekilde ciddi bir iç denetim mekanizması ile üreten üniversitelerin kamudan alacakları bütçeleri de farklı olmalıdır.

Türkiye'nin geleceği eğitim, bilimsel araştırma ve teknoloji geliştirmesine bağlıdır. Bu bağlamda temel bir üniversite yasasında, maaş sisteminin tüm çalışanları (öğretim görevlisi ve memurları da) kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi Türkiye'nin geleceği için önemlidir. Türkiye üretkenliği ve verimliliği yeniden ilkelere bağlı olarak yönetmek zorundadır. Türkiye'nin 2023 vizyonu ve dünyanın ilk on büyük ekonomik güce erişmesi doğrudan bilim ve bilim insanına verilecek öneme bağlıdır. Dünyanın bugünkü tecrübesi bu şekilde oluşmaktadır.

Not: İsteyen hocamız bu makaleyi tanıdıkları yetkili ve etkili kişileri iletebilirler.

İLGİ DUYANLAR İÇİN KONU HAKINDA DÜNYA ÖLÇEĞİNDE KARŞILAŞTIRMALI MAAŞ FARKLILIKLARI VE ÖNERİLER

Bilim ve Bilim İnsanlığı Neden Önemlidir

İnsan yaşamını kolaylaştıran teknoloji üretimin arkasında bilim insanları tarafından geniş çaplı yapılan bilimsel ve düşünsel uğraşlar bulunmaktadır. Bilim insanlığı, kendine özgü bir meslek olarak, yaratıcılık, bilgi, eleştirel düşünme beceri ve yeteneği kazanmış ve her yönü ile iyi yetişmeyi gerektiriyor. Çok yönlü bir uğraş ve çalışma sistematiği gerektirmesi nedeniyle bilim insanı toplumlarda hem saygı hem de ayrıcalık görmektedir.

Oysa Dünyada bilim ve üniversiteler nitelikli işgücü yetiştiren, ekonomiye bilgi, teknoloji ve inovasyon yaratan, toplumu aydınlatan ve bir şekilde toplumun aydınlık yüzü kuruluşlardır. Bu vizyona sahip birçok ülkede öğretim üyeliği mesleği toplumsal açıdan prestijli bir konumda ele alınmakta, çalışma şartları da buna uygun şekilde düzenlenmektedir. Batı ülkelerinde doktoralı olmak ayrıcalıklı bir durum olup profesör olmak ise çok çalışmayı, gerektiren, beceri yanında entelektüel birikimi olan, felsefi düşünme ve eleştirel yaklaşma becerisine sahip ünik insan olarak değerlendirilmekte ve ona göre de saygı duyulmaktadır. Gelişmiş toplumlarda bilim toplum hayatına katkıda bulunduğu için halk ve siyasiler bilime öncelik verilmesini önemsemektedir. Hatta bilime ve bilim insanına önem verme yaklaşımı söz konusu ülkelerde öncelikli bir politika tercihi olmaktadır. Bu bağlamda gelişmiş batı ülkeleri bilim insanlarının çalışmalarının ekonomik kaygılar nedeniyle engellenmemesi için ihtiyaçlarını rahatlıkla karşılayacak kadar maaş öderler. Toplumların gelişmesinde belirleyici ve itici rolü olan üniversitelerin düşük maaşla öğretim üyesi çalıştırılması bilim insanı mesleğine olan cazibenin azalmasına ve misyonundan uzaklaşmasına, öğretim üyeliği mesleğinin de gerilemesine yol açmaktadır.

Ülkemizde bilim, toplum hizmetinde halen istenilen ölçüde yaratıcı ve hayatı kolaylaştırıcı rol oynama konusunda istenilen ölçüde etkili olamadığı için toplum tarafından bilim insanları diğer meslekler gibi değerlendirilmekte ve ona uygun da ücret tespiti yapılmaktadır. Oysaki birçok kuruluştaki çalışan spor ve banka yöneticisi, üst düzey yönetim kurulu üyeleri ve danışmanların, bilinenin ötesinde çok yüksek maaşlar aldığı biliniyor ancak çok iyi bir bilim insanı gelişmiş ülkelerde buradakinin 4 katı daha fazla maaş ve itibar görürken ülkemizde bilim insanı yoksulluk sınırında maaş almaktadır. Örneğin Türkiye ile aynı ekonomik gelişmişliğe sahip Malezya, Arjantin ve Brezilya'da öğretim üyelerine ödenen maaş bize ödenenden neredeyse 2 katına yakın veya daha fazladır. Türkiye'de bilim insanları dünya standartlarında beklenenin altında maaş ödenmektedir. SETA 2013 raporuna göre Hindistan ve Nijerya hükümetlerinin, öğretim üyeliği mesleğine kişi başına milli gelirin yaklaşık 20 katı maaş ödemekle bilime verilen önemi gösterdikleri rapor edilmektedir.

Bu bağlamda Türkiye uzun zamandır ekonomik kalkınmaya önem vermeye ve teknoloji sahibi olmaya çalışmaktadır. Ancak bilinen geçek şu ki ülkemiz bir türlü bilim ve teknoloji alanında eğitim ve üniversitelerden beklenen sıçramayı geçekleştiremedi. Türkiye'nin gelişmesi için bilim ve üniversiteler çok kritik öneme sahiptirler. Türkiye'nin uzun zamandır hazırlandığı 2023

vizyonu ve buna bağlı olarak dünyanın ilk on büyük ekonomisi içinde yer almasının kişi başına düşen geliri 25.000 dolara çıkartmak, Türkiye'yi

[ileri](#)

demokrasiye taşıma hedeflerinin gerçekleşmesi ancak ve ancak her alanda iyi yetişmiş insan kaynağı ve bilimsel alt yapıya kavuşması ile mümkün olacaktır. Bunun tek yolu da dünya tecrübesine göre iyi bir üniversite eğitimi, araştırma ve bilimsel veri üretiminden geçmektedir. Bütün dünyada bilimin geliştiği ortamların tamamında yüzlerce yıllık bir özerklik arayışı ve her türlü otorite etkisinden ve ekonomik kaygıdan uzak, huzurlu bir bilimsel çalışma ortamının sağlanması önemli yer tutmaktadır.

Türkiye'nin Geleceği Bilim ve Yetişmiş İnsan Gücüne Bağlıdır

Bölgesinde güç olmak isteyen Türkiye'nin gücünün ticaretten çok yetişmiş insan gücüne sahip olması ve teknoloji yaratabilmesine bağlıdır. Bölgemizde petrol zengini ülkeler (neredeyse her şeyi dışarıdan ithal eden) ile nitelikli yetişmiş insan gücüne sahip İsrail'in bölge üzerindeki ekonomik, askeri ve siyasi etkinliği göz önüne alındığında Türkiye'nin nitelikli insan gücüne önem vermesinin ne denli önemli olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır. Türkiye'nin her alanda sağlıklı gelişimi için her konuda üni-versitelerde bağımsız araştırmaların yapılması ve her türlü görüşün özgürce ifade edilebildiği özerk ortama ve elemanlarının huzurlu çalışma ortamına ihtiyaç bulunmaktadır. Türkiye'nin uluslararası alanda küresel ekonomi düzeyinde rekabet edilebilmesi için doğal kaynaklar ve tarımsal potansiyelden ziyade bilimsel araştırma ve teknoloji geliştirme çalışmalarına önem vermek ve gerçek bir üniversite ortamı ve iklimini yaratmak zorundadır.

Türkiye bugün sahip olduğu 17'inci ekonomik büyüklük potansiyelini sürdürmesi ve ilk on büyük ekonomi düzeyine girebilmesi bundan sonraki katma değer üretmesine ve bilimsel bilgiye dayalı bilim ve ileri teknolojiye bağlıdır. Ne yazık ki bugüne kadar üniversitelerin bu konuda kendilerinden beklenen kritik rollerine ve beklentileri yerine getirebilme konusunda olması gereken düzeyde olduğunu söylemek zordur. Bunun birçok nedeni var ancak bize göre en temel nedenlerinden biri, üniversitelerin çağın dinamiklerini yakalamış yetenekli insanlar için yeterince cazip imkânlar sunmamasıdır. Zaman zaman ülkemizin zorlu koşullarında kendini iyi yetişmiş insanlar ya yetersiz koşullar veya yönetim sorunları nedeniyle ya bir kenara çekilmiş yada beyin göçüne katılarak batıda kendilerini daha rahat ve ekonomik imkânlar arayışına girmişlerdir.

Türkiye üniversitelerinin sorunları daha önce tarafımdan genişçe değişik platformlarda işlenmiştir. Bugün ise sorunlardan biri olan ve akademik cazibenin yaratılmasında önemli yeri olan maaş durumunu işlemek istiyorum. Uzun zamandır akademisyenler yüksek sesle dillendirmeseler bile için-için maaşların gerilediğini ve yoksulluk sınırlar içinde yaşadıklarını belirtiyorlar. Sık sık akademisyenleri umutlandıracak küçük haberler ile maaşların iyileştirmesi konusunda çalışmaların yapıldığı belirtiliyor ancak sorun günden güne büyüyor.

Öğretim üyeliği mesleği ve çalışma koşulları nedeniyle geçmişe oranla ciddi bir statü kaybıyla karşı karşıya kaldığı uzun zamandır dilendirmekteyiz. Gazeteci Abbas güçlü sık sık konuyu köşesine almaktadır. En son 06/03/2013 tarihli Milliyet Gazetesindeki köşesinde “ YÖK Başkanı Sayın Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya 2012 yılının Ağustos ayında yaptığı açıklamada sonbaharda akademik personele maaş zammı olacağını müjdelemiş ve yine 2012 yılının Dumlupınar Üniversitesi Akademik Açılış Töreninde Başbakan Yardımcısı Sayın Bülent Arınç akademik personel maaşlarına iyileştirme yapılacağını ve bu yönde bir çalışmanın var olduğunu ve hatta bu çalışmanın nihayete erdirildiğini söylemiştir”. Ancak bu konuda bu güne kadar bir gelişme olmaması akademik çevrelerde beklentinin yavaş yavaş yerini hayal kırıklığına bıraktığı görülmektedir.

Tam gün yasası ile en çokta Tıp Fakültesi hocalarının yeterli ücret ve piyasada iş yapabilme potansiyelleri olması nedeniyle, üniversitelerden ayrılmalar başlamış, bunu önlemek için bulunan bir formül ile hocaların muayene etikleri hasta veya yaptığı ameliyat sayıları üzerinden performans uygulamasıyla ek gelir kazandırılmış ancak, adaletsiz uygulamalar sonucu beklenmedik başka sorunlar oluşmuş ve kimse süreçten memnun olamamıştır.

İkinci Öğretim ve Döner Sermaye Gelirleri Üzerinden Ek Gelir Üniversitelik Bilincine Zarar vermektedir

Türkiye üniversiteleri bu bağlamda uzun zamandır kan kaybetmekte, ek ders, ikinci öğretim, tezsiz yüksek lisans, döner sermaye üzerinden iş yapma akademisyenleri rencide eden ve ulvi sorumluluklarına zarar veren bir konuma gelmiştir (Ortaş, 2002). Başlangıçta ek ders ücreti gibi dünyada örneği olmayan ve bizleri rencide eden uygulama ile ek destek sağlanması amaçlanmıştır. 20 Küsur yıldır yapılan uygulama sonucu ek ders nedeniyle hoş olmayan iç çekişmeler yaşanmakta, eğitimin kalitesi de ciddi olarak düşmektedir. Son birkaç yıldır bazı birimlerde Yüksek Lisans ve doktora öğrencisinin olmaması, bazı birimlerde de öğrenci tercihi olmaması nedeniyle ek ders geliri de kesilme noktasına gelmiştir. Bu durum da hocaları mağdur etmiş görülüyor.

Akademik Personelin Maaşı Günden Güne Eriyor

Türkiye’de çoğumuzun hissettiği gibi öğretim üyeleri maaşlarının diğer kamu çalışanları karşısında da ge-rilediği yönündedir. Nitekim 2003-2013 döneminde diğer kamu çalışanlarının ortalama maaşı, reel olarak %61 artarken, öğretim üyelerinin maaşı ortalama olarak sadece

Pof. Dr. İbrahim ORTAŞ tarafından yazıldı.
Pazar, 10 Kasım 2013 22:49 -

%6'lık bir artış kaydedilmiş ve en son memurlar ile hükümet arasında yapılan anlaşmada üniversite öğretim üyelerine sonradan bir şeyler yapılır ifadesi ile maaşlarda hiçbir iyileştirme gerçekleştirilmemiştir (Ortaş, 2013).

Özellikle akademisyenliğe ilk adım olarak başlangıç aşamasındaki maaşların düşük olması ve piyasa veya kamu kurumlarında çalışan aynı meslek mensuplarının maaşından daha düşük maaşla çalıştırılması toplumsal geliş-menin en önemli itici değişkeni olan üniversitenin misyonundan uzaklaşmasına, öğretim üyeliği mesleğinin de giderek aşınmasına yol açmaktadır. Tıp, mühendislik ve hukuk gibi alanlarda dışarıda çok daha yüksek ücretle iş bulan gençlerin araştırma görevliliğini tercih etmemesi nedeniyle bazı bölümlerde Ar-Gör bulamama sorunu yaşanmaktadır. Bu durum, yetkin ve yetenekli adayların öğretim üyeliği kariyerinden uzaklaşmasına yol açmaktadır (Enders, 2000). Nitekim son dönemlerde üniversitelerden vakıf üniversitelerine, kamu kurumlarına ve özel sektöre ciddi bir kayış gözlenmektedir. Doğal olarak biraz daha dil bilen ve konusunda iyi olan akademik personel beyin göçüne katılarak başak ülkelerin üniversite ve araştırma kuruluşlarında daha yüksek ücretle iş bulmaktadır. Bilimsel çalışmaların stratejik değerini ve önemini fark eden ABD gibi ülkeler her alanda yetkin akademisyenleri transfer etmekte en başarılı ülke konumundadır (Ortaş, 2008).

Türkiye gibi nitelikli insanların pahalıya yetiştiği bir ülkede en nitelikli insanlarını yeterli maaş vermeyerek dışarıya göç vermesi en büyük zarar ve olmaması gereken bir durumdur. Altbach, (2011)'in bildirdiğine göre ABD'de en az 106 bin yabancı öğretim üyesinin bulunduğu tahmin edilmektedir. Bu amaçla son yıllarda Çin ve Hindistan'ın güçlü bir araştırma alt yapısı kurmaya giriştikleri görülmektedir (OECD, 2009). Ciddi bir sektör olan yurtdışı öğrenci sektörüne yenik düşmemek için ülkemizin nitelikli öğretim üyesi içerikli üniversite yaraması hayati önemdedir.

Gelişmekte olan ve gelecekte ilk on ekonomi içinde yer almak isteyen Türkiye'nin öncelikle akademisyenlerin çalışma ve yaşam koşulların-daki olumlu yönde gelişimini sağlayan bir düzenlemeye gitmesi durumunda bilim insanı ve akademisyenlik mesleğin yeniden kısa sürede gelişmesi sağlanacağına inanmaktayız. Diğer mesleklerden farklı olarak öğretim üyesinin yetişmesi oldukça pahalı ve uzun zaman almaktadır. Bu bağlamda üniversite sisteminin her açıdan uluslararası standartlarda şeffaf açık hesap verilebilir özerk bir yapıya kavuşması ile verilen maaşın hak edilmişliği sorgulanabilir. Ülkemizin acil ihtiyacı olan araştırmacı kimliğinin öne çıkması için ciddi bilimsel araştırmaya ağırlık verilmesi elzemdir.

SETA Öğretim Üyeleri Maaşını Diğer Ülkeler ile Karşılaştıran Rapor Yayınlamıştır

SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı tarafından Ağustos 2013 tarihinde yayınlanan Ulusal ve Uluslararası Karşılaştırmalarla Öğretim Üyeliği Maaşı: Tespitler ve Bir Model Önerisi raporunda Türkiye'deki öğretim üyesi maaşlarını irdelemektedir.

Tekin Akgeyik tarafından kaleme alınan raporlamada karşılaştırmalı olarak Türkiye'deki akademisyenlerin maaşları dünyadaki 28 değişik ülke devletlerinin reel maaşları ve mili gelirleri, insani gelişmişlik değerleri üzerinden karşılaştırılmış ve bu bağlamda Türkiye'deki akademik personelin olması gereken maaşları hesaplanmıştır. Çoğu paragrafını da doğrudan alıntı yaptığım söz konusu SETA raporuna göre akademisyenlerin maaşlarının dünyanın çoğu ülkesinin hatta Türkiye'deki diğer kurumlarında çalışan meslektaşlarına göre oldukça düşük olduğu görülüyor.

Türkiye Üniversitelerindeki Öğretim Üyelerinin Maaşı Dünyadaki Eşdeğerlerinin Gerisinde

Çalışma 28 ülkedeki akademisyenlerin maaşları Türkiye'deki maaşlar ile karşılaştırmış (Altbach ve ark. 2012) ve Dünya Bankası'nın "Satın alma Gücü" esas alınmıştır. Karşılaştırmalarda kullanılan bir diğer değişken ise, Birleşmiş Milletlerin "İnsani Gelişme Endeksi-İGE2012.

Araştırma kapsamında değerlendirilen 28 ülkenin giriş düzeyindeki öğretim üye-si maaşı aylık ortalama olarak 2.736\$ düzeyindedir. (Altbach, ve ark. (2012)'deki verilerden hareketle SEAT tarafınızdan hazırlanmıştır). Verilere göre, Türkiye'de bir öğretim üyesi, giriş maaşı açısından 28 ülke arasında 17. sırada yer almaktadır. Araştırma görevliliği pozisyonunun Dünya Bankası satın alma gücü endeksine göre 2012 yılı verileri esas alındığında aylık ortalama 1.638\$ düzeyinde bir maaş aldığı görülmektedir. Yardımcı doçent ise 2173 dolar maaş alması gerekiyor. Dünyada en düşük maaşı Çinli akademisyenlerle en yüksek maaşı Kanadalı öğretim üyeleri alırken iki ülke arasındaki maaş farkı, 5.514\$'dır.

Birleşmiş Milletler İGE-2012'deki sıralamaları Dünya Bankası satın alma gücü arasında genel olarak bir paralellik olduğu görülmektedir. Her iki grup veri kıyaslandığında orta düzeyde insani gelişme düzeyine sahip olan ülkelerin daha düşük düzeyde giriş maaşları ödediği, buna karşılık İnsani Gelişme Endeksi'nde üst sıralarda yer alan ülkelerde ise, ilk akademik giriş maaşlarının görece daha yüksek olduğu rapor edilmiştir (Rumbley ve ark. 2008). Öğretim üyeliğine giriş maaşı Türkiye'den yüksek olan ülkelerin hemen tamamı İGE'de daha üst basamakta yer almakta oldukları görülmektedir. Tabi burada soru gelişmiş ülkeler İGE yüksek olduğu için mi maaşı yüksek yoksa maaşları yüksek olduğu için mi İGE yüksektir?

Maaş Sıralamasında Eşdeğerimiz Ülkelerden İki Katı Daha Düşük Maaş Alıyoruz

Altbach ve ark. (2012)'deki verilerden hareketle hazırlanan tabloda Prof. gibi kıdemli öğretim üyeliği açısından Dünyada ki 28 ülke ortalama aylık maaşları 5.326\$ iken, en düşük ücret ile en yüksek ücret düzeyi arasında 8.820\$ fark bulunmaktadır. Karşılaştırma grubunda yer alan ülkeler açısından ortalama aylık maaşlar 538\$ (Ermenistan) ile 7.196\$ (Kanada) arasında değişmektedir. Kanadalı öğretim üyeleri (9.485\$) Ermenistanlı öğretim üyelerinden (665\$) 14 kat daha fazla ücret aldıkları (Rumbley ve ark. 2008) tarafından belirtilmiştir. Kanada'ya göre Türkiye'de kıdemli öğretim üyelerine 2,4 kat, Malezya'ya göre ise 2 katı daha düşük bir maaşı aldığı belirlenmiştir. Bu ülkede, öğretim üyelerine Türkiyeli meslektaşlarının yaklaşık % 80'i oranında daha yüksek bir maaş ödenmektedir (SETA, 2013). Ayrıca Güney Afrika ve Hindistan gibi Türkiye eko-nomisinin oldukça gerisinde olan ülkelerde öğretim üyeleri Türkiyeli meslektaşlarının yaklaşık 2,3 ile 2,5 katı daha yüksek maaş almaktadırlar.

DEVAMI BİR SONRAKİ YAZIDA

Kaynaklar

Altbach, Philip G. (2011). "The Academic Profession: The Realities of Developing Countries", *Leadership for World-Class Universities* (ed. by Philip G. Altbach), New York: 205-223.

Altbach, Philip G., Reisberg, Liz, and Ivan Pacheco, F. (2013). "Academic Salaries and Contracts: Global Trends and American Realities", *The NEA 2013 Almanac of Higher Education*, National Education Association: 89-99.

Altbach, Philip, Reisberg, Liz, Yudkevich, Maria, Androushchak, Gregory, Pacheco, Ivan. (2012). *Paying the Professoriate: A Global Comparison of Compensation and Contracts*, Newyork. USA.

Çakmakçı, Nuran (2005). "İşte Yeni Akademik Yılın 10 İddialı Transferi", www.hurriyet.com.tr

Eğitim Sen Yükseköğretimin Yeniden Yapılandırması Raporu, 5.DEK Çalışmaları Enders,

Pof. Dr. İbrahim ORTAŞ tarafından yazıldı.
Pazar, 10 Kasım 2013 22:49 -

Güçlü, A. 2013. 06/03/2013 tarihli Milliyet Gazetesi.

<http://www.iskur.us/haber-2/iste-tskda-gorevli-askerlerin-maaslari.html>

Merkez Bankası (2013). Geçinme Endeksi(Ücretliler) (1995=100) (İTO), WWW. <http://evds.tcmb.gov.tr>

OECD (2009).
Higher Education to 2030–Volume 2: Globalisation
, Paris.

Ortaş, İ. (2002). Üniversitelerin Sorunları I. Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi, 2(4), 3.

Ortaş, İ. 2008.
Bilgi Çağında gelişmenin yakıtı beyin göçüdür. Bilgi Çağı Dergisi.Sayı 42.

Ortaş, İ. 2013.
blog.milliyet.com.tr/
YOK

—
Ozgurluk_ve_ozerklik

—
**kisiltama
lari**

—
mesle
...□

Rumbley, Laura E., Pacheco, Ivan F. And Altbach, Philip G. (2008), International Comparison of Academic Salaries: An Exploratory Story

,
Boston

Pof. Dr. İbrahim ORTAŞ tarafından yazıldı.

Pazar, 10 Kasım 2013 22:49 -

World Bank (2013). "Databank: GNI per capita,
WWW.dataworldbank.org

SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (2013) ULUSAL VE ULUSLARARASI
KARŞILAŞTIRMALARLA ÖĞRETİM ÜYELİĞİ MAAŞI:

TESPİTLER VE BİR MODEL ÖNERİSİ.

www.setav.org

|
info@setav.org

. Ankara

10 Kasım 2013 Adana